

Το «Πολικό Εξπρές» της ελληνικής πραγματικότητας

“ Η ουσιαστική προϋπόθεση για έξοδο της χώρας από την κρίση είναι μία: η Ελλάδα πρέπει να επενδύσει μαζικά σε υλικό κεφάλαιο και ανθρώπινους πόρους, πράγματα που γίνονται μόνο με βαθιές μεταρρυθμίσεις που μόνο πολιτική σύμπνοια και συναίνεση μπορούν να εξασφαλίσουν. ”

Του Γιάννη Ιωαννίδη
Καθηγητή Οικονομικών
στο Πανεπιστήμιο Tufts

Στο πολυβραβευμένο παιδικό παραμύθι «Το Πολικό Εξπρές» του Κρις Βαν Άλσμπεργκ, ένα αγοράκι ακούει από το δωμάτιο του ένα τρένο να σφυρίζει. Προς μεγάλη του έκπληξη, βλέπει από το παράθυρο του σπιτιού του ότι το περιμένει ένα τρένο. Κατεβαίνει γρήγορα, μαθαίνει ότι το τρένο ξεκινάει για τον Βόρειο Πόλο και επιβιβάζεται.

Το τρένο είναι γεμάτο λικουδιές και πολλά άλλα μικρά παιδιά. Όταν πια φτάνει στον Βόρειο Πόλο, όλοι οι μικροί επιβάτες θαμπώνονται από τα χιλιάδες ελάφια που περιμένουν να ξεπροβοδίσουν τον Άγιο Βασίλη. Εκείνος, γενναιόδωρος, δίνει στον μικρό μας την πρώτη επιλογή δώρου. Το αγοράκι διαλέγει ένα καμπανάκι από το έλκθρο και το βάζει στην τσέπη του. Δυστυχώς όμως, στο ταξίδι της επιστροφής το αγοράκι ανακαλύπτει ότι το λαμπερό καμπανάκι χάθηκε στην τρύπα του παντελονιού του. Μετά από μία νύχτα θλίψης, το αγοράκι ξυπνάει και βρίσκει το καμπανάκι τυλιγμένο σαν πρωτοχρονιάτικο δώρο. Με την αδελφούλα του αρχίζουν να παίζουν με αυτό με πάθος. Τα αδελφάκια, όμως, γρήγορα ανακαλύπτουν ότι ο μαγικός ήχος ακούγεται μόνο από αυτούς και όχι από τους γονείς τους!

Οι αλληγορίες είναι πολλαπλές. Τονίζω την εξής: Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα είχε πολλές και σημαντικές ευκαιρίες, μερικές ανέλπιστες, άλλες που τις κέρδισε με τις προσπάθειες με τη βοήθεια των ευμενών πολιτικών συγκυριών. Τις χειρίστηκε σαν δώρα; Προετοιμάστηκε σωστά για να τις εκμεταλλευτεί πλήρως; Τι αποκόμισε από το «ταξίδι στον Βόρειο Πόλο»; Τι μάθαμε από τα σφάλματα και τις επιτυχίες ή τις αποτυχίες μας; Μπορούν τα επιτεύγματά μας να γίνουν φανερά και στους άλλους;

Η κρίση που μαστίζει την Ελλάδα εδώ και οκτώ χρόνια έχει υποβάλει σε αφόρητη δοκιμασία όλους τους θεσμούς της χώρας. Παρά την τεράστια υποβάθμιση του βιοτικού επιπέδου που έχουμε υποστεί, μόνο μία ελληνική κυβέρνηση τόλμησε να εξηγήσει στον κόσμο την προέλευση και τη φύση της κρίσης: αυτή του Λουκά Παπαδήμου. Στα τέσσερα και πλέον χρόνια έκτοτε, την αποφασιστικότητα με την οποία κερδήθηκε η άνευ προηγουμένου αναδιάρθρωση του χρέους έχει διαδεχθεί πληθώρα ανατριχιαστικών θεωριών που ανακατεύουν αίτια και αιτιατά με πρωτοφανή τρόπο. Μαθαίνουμε τώρα ότι μέρος των βημάτων προς περαιτέρω ελάφρυνση του χρέους, που είχαν συμφωνηθεί ήδη το 2012, επανέρχονται στο τραπέζι. Κάλιο αργά παρά ποτέ. Δυστυχώς δεν αρκούν.

Οι βασικές προϋποθέσεις

Η ουσιαστική προϋπόθεση για έξοδο της χώρας από την κρίση είναι μία: η Ελλάδα πρέπει να επενδύσει μαζικά σε υλικό κεφάλαιο και ανθρώπινους πόρους, πράγματα που γίνονται μόνο με βαθιές μεταρρυθμίσεις που μόνο πολιτική σύμπνοια και συναίνεση μπορούν να εξασφαλίσουν.

Πρόσφατα η «Καθημερινή» μάς υπενθύμισε τη βαρυσήμαντη πολιτική συμβουλή του Κωστή Στεφανόπουλου. Στο άρθρο του στις 11 Δεκεμβρίου 2011 τόνιζε ότι η κρίση μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με μια πραγματική οικονομική κυβέρνηση. Χρειάζεται –έγραφε– «δουλειά σκληρή χάριν του τόπου... Ας σκεφτούν όσοι ελπίζουν να κυβερνήσουν τον τόπο αν αξίζει η σωτηρία του να γίνει ο εθνικός σκοπός της προσπάθειάς μας και όχι ποιος θα γίνει πρωθυπουργός».

Εκτός από συναίνεση, η σωτηρία της χώρας προϋποθέτει και την αναβάθμιση της παιδείας. Τα πρόσφατα αποτελέσματα PISA του ΟΟΣΑ δείχνουν ότι οι επιδόσεις των Ελλήνων μαθητών συνεχίζουν να πέφτουν: μεταξύ 15χρονων μαθητών 72 χωρών, τα Ελληνόπουλα κατατάσσονται στην 41η θέση στην κατανόηση κειμένου και στην 43η στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες, πολύ κάτω από τον μέσο όρο. Τέτοιες επιδόσεις αντανακλούν τις μειωμένες δεξιότητες της νέας γενιάς, προμηνύοντας ένα ζοφερό μέλλον. Μαζί με την επιταχυνόμενη φυγή ανθρώπων με προσόντα, θα τις αφήσουμε να γίνουν χαριστική βολή της κοινωνίας μας;

Το «Πολικό Εξπρές» τελειώνει λέγοντας: «Κάποτε, οι πιο πολλοί φίλοι μου εξακολουθούσαν να το ακούν, μέχρις ότου τελικά σιώπησε. Ακόμα και η αδελφή μου έπαψε πια να το ακούει. Αν και έχω πια γεράσει, ακόμα το ακούω, όπως και όλοι όσοι πιστεύουν σε αυτό».

Έχοντας υποτιμήσει τους εαυτούς μας, μπορούμε να αποδείξουμε ότι κακώς μας έχουν υποτιμήσει, μόνο εάν επαναπροσδιορίσουμε αυτό που είμαστε. Όπως λέει και ο Τομ Χανκς στην κινηματογραφική απόδοση του βιβλίου: «Έχεις ό,τι χρειαζόσαι εάν πιστεύεις στον εαυτό σου!».

Καλή Χρονιά και Χρόνια Πολλά!